

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW

Wetgeving en Juridische Zaken

Van

[Redacted]

Datum

4 december 2025

Referentie

57492428

Bijlagen

1. Verslag schriftelijk overleg ontwerpbesluit praktijkgerichte vakken havo
2. Aanbiedingsbrief TK
3. Gelakte beslisnota
4. Voordracht
5. Ontwerpbesluit praktijkgerichte vakken havo

Intern OCW afgestemd
OVO

Beantwoording vragen schriftelijk overleg ontwerpbesluit praktijkgerichte vakken havo

Aanleiding

In het kader van de voorhangprocedure van het ontwerpbesluit tot wijziging van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 in verband met de mogelijkheid van het aanbieden van het praktijkgerichte vak in het havo (hierna: het ontwerpbesluit) hebben de fracties van PVV, CDA, JA21, BBB en CU op 1 december 2025 schriftelijke vragen gesteld. Bij deze nota treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Gelet op de beoogde inwerkingtreding van het ontwerpbesluit op 1 augustus 2026, is het wenselijk om het verslag van het schriftelijk overleg in te brengen in de eerstvolgende procedurevergadering op 18 december 2025. Daarvoor moet de beantwoording uiterlijk 10 december 2025 aan de Kamer worden gezonden. Indien de Tweede Kamer de beantwoording voor kennisgeving aanneemt, kan het besluit aan de Raad van State worden gezonden voor advisering.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd:

- akkoord te gaan met de beantwoording van de vragen door ondertekening van de aanbiedingsbrief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer;
- onder voorbehoud van de beslissing van de Kamer over de verdere behandeling van het schriftelijk overleg, de voordracht aan de Raad van State en de nota van toelichting bij het ontwerpbesluit te ondertekenen.

Kernpunten

Inhoud ontwerpbesluit

- Het ontwerpbesluit introduceert de praktijkgerichte vakken Maatschappij en Technologie als examenvak in het onderwijsprogramma van het havo.
- Met het praktijkgerichte vak leren leerlingen middels verschillende realistische opdrachten van echte opdrachtgevers (bedrijfsleven, instellingen en vervolgonderwijs) kennis en vaardigheden toe te passen.
- De praktijkgerichte vakken sluiten aan bij de wensen van leerlingen om actief te leren en laten leerlingen werken aan loopbaanoriëntatie. De vaardigheden die leerlingen opdoen helpen ook bij de doorstroom naar het vervolgonderwijs.
- In de nota van toelichting bij het ontwerpbesluit is in het kader van de voorhangprocedure een paragraaf 11 ingevoegd, waarin de grootste

vragen en opmerkingen uit de voorhangprocedure worden besproken (zie: 'vragen Tweede Kamer').

Datum
4 december 2025

Vragen Tweede Kamer

- Op 1 december 2025 hebben de fracties van PVV, CDA, JA21, BBB en CU schriftelijke vragen gesteld.
- D66, VVD en GL-PvdA hebben met interesse kennisgenomen van de voorhang van het ontwerpbesluit en hebben hier geen vragen over gesteld.
- Een deel van de vragen gaat over hoe de kwaliteit van de praktijkgerichte vakken gewaarborgd wordt (PVV, CDA, JA21) en of het volgen van het praktijkgerichte vak niet ten koste gaat van de basisvaardigheden of leidt tot devaluatie van het havodiploma (PVV en JA21).
 - Ten aanzien van de kwaliteitsborging geeft u aan dat Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) samen met een groeiende groep van inmiddels 240 havo-scholen examenprogramma's met eindtermen heeft opgesteld en in de praktijk heeft beproefd. Deze examenprogramma's worden dit voorjaar vastgelegd in de Regeling examenprogramma's voortgezet onderwijs. Net zoals nu ook het geval is voor de overige examenvakken. De kwaliteit van het vak is geborgd door deze onderliggende examenprogramma's, die voor alle scholen hetzelfde zijn. Het programma van toetsing en afsluiting (PTA), dat door iedere school wordt opgesteld, moet alle eindtermen uit het examenprogramma dekken. Het bijbehorende onderwijs- en toetsprogramma dient daar vervolgens op aan te sluiten. Scholen moeten immers alle eindtermen van het examenprogramma van het praktijkgerichte vak aan de orde laten komen en deze ook toetsen. Bovendien ziet de Inspectie van het Onderwijs toe op de kwaliteit van het onderwijs, inclusief het onderwijsaanbod en de wijze van examinering.
 - De introductie van het praktijkgerichte vak gaat niet ten koste van de basisvaardigheden. Ook in het praktijkgerichte vak komen deze aan bod en zijn deze vaardigheden nodig om een opdracht succesvol af te ronden. Daarnaast blijft u op landelijk niveau onverminderd de volle aandacht houden voor het verbeteren van de basisvaardigheden, onder andere via het Masterplan.
 - Er is geen risico dat de introductie van het praktijkgerichte vak leidt tot devaluatie van het havodiploma. Het praktijkgerichte vak kent een vergelijkbare omvang (kwantitatief) en zwaarte (kwalitatief) als andere vakken op het havo. Er zijn nu ook al keuzevakken die enkel met een schoolexamen worden afgesloten.
- Er zijn ook vragen gesteld over de doorstroom naar het vwo en de aansluiting op het hbo. Vervolgens zijn er vragen gesteld over het animo van havo-scholen om het praktijkgerichte vak aan te bieden en of er overal voldoende externe opdrachtgevers zijn. Daarnaast zijn er vragen gesteld over de financiële middelen die voor het aanbieden van het praktijkgerichte vak zijn gereserveerd op de OCW-begroting.
 - Het praktijkgerichte vak bereidt havo-leerlingen beter voor op het hbo, omdat leerlingen meer ervaringen opdoen met de manier van

werken op het hbo en kennismaken met diverse hbo-opleidingen. De kennis en vaardigheden die worden aangeleerd worden bovendien ook veel gevraagd bij vakken op het VWO. Daarbij is het praktijkgerichte vak een keuzevak en zijn leerlingen niet verplicht het vak te kiezen.

- Uit de huidige subsidieregeling voor scholen in de pilot blijkt dat er veel animo en enthousiasme is om het praktijkgerichte vak aan te bieden. Er komen sinds 2023 ieder jaar meer aanvragen binnen, dan kunnen worden toegekend.
- Scholen die praktijkgerichte vakken aanbieden wordt geadviseerd vroeg te starten met het opbouwen van een netwerk en/of aansluiting te zoeken bij bestaande netwerken in de regio. Opdrachten van het praktijkgerichte vak kunnen door scholen op verschillende manieren worden ingevuld, passend bij de regio. Op dit moment is de regionale spreiding tussen scholen die het praktijkgerichte vak aanbieden voldoende en scholen lijken voldoende externe opdrachtgevers te kunnen vinden.
- Scholen die het praktijkgerichte vak gaan aanbieden zullen hiervoor aanvullend worden bekostigd middels een bedrag per leerling dat het praktijkgerichte vak volgt, omdat scholen extra kosten maken voor het aanbieden van het praktijkgerichte vak. Hiervoor is een ministeriële regeling in ontwerp. Er is een bedrag van € 41 miljoen gereserveerd op de OCW-begroting.

Proces

- Om de inwerkingtredingsdatum van 1 augustus 2026 te halen, is het wenselijk het ontwerpbesluit zo spoedig mogelijk aan te bieden aan de Raad van State ter advisering.
- De eerstvolgende procedurevergadering vindt plaats op 18 december 2025.
- Agendering in die vergadering is mogelijk indien de beantwoording uiterlijk op 10 december 2025 aan de Kamer wordt verzonden.
- Nadat de Tweede Kamer de beantwoording voor kennisgeving aanneemt, is het besluit gereed om naar de Raad van State te worden gezonden voor advisering. Indien de Tweede Kamer nog een tweeminutendebat wenst, dan kan het besluit nog niet aan de Raad van State worden voorgelegd ter advisering.

Openbaarmaking nota

Zodra u akkoord gaat met onderhavige nota, zal deze nota openbaar gemaakt worden en aan de Tweede Kamer worden verzonden. De gelakte nota is ter informatie bijgevoegd.